

EL TELETREBALL COM A SOLUCIÓ

Primera reunió per videoconferència del Govern del Regne Unit

A causa de la pandèmia provocada per la Covid 19, el confinament ha provocat que per intentar mantenir l'activitat laboral amb normalitat, moltes empreses i persones s'hagin d'adaptar a treballar des de les seves propietats. Acollint-se a les recomanacions dels organismes sanitaris i per la declaració de l'estat d'alarma el 14 de març, moltes empreses han posat en marxa el teletreball de forma immediata. Els grups parlamentaris del Congrés també s'han adaptat a aquesta opció, mantenint una mínima presència en la cambra política.

El teletreball implica un treball realitzat amb l'ajuda de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) fora de la ubicació de l'empresa. Abans de la pandèmia, el teletreball s'anava imposant de manera gradual, sense pressa, però després de resultar obligatori el confinament a casa, l'impuls ha resultat instantani i d'una gran magnitud.

Espanya, Brasil, Noruega i Finlàndia són alguns dels països que van modificar ràpidament les seves lleis per permetre sessions en línia.¹ El fort augment de la demanda d'eines per a comunicar-nos de manera virtual és un bon exemple de l'increment substancial de la pràctica del teletreball des que es va aplicar l'estat d'alarma.

Inicis

Etimològicament, la paraula teletreball ve de la unió entre "telou" procedent del grec i "tripale" procedent del llatí, que signifiquen lluny i treballar. Es poden trobar múltiples termes per anomenar el teletreball com són: teletreball, treball a distància o treball remot, però, cal destacar que el primer terme a utilitzar va ser el teletreball, sorgit en els Estats Units en els anys setanta. Especialment, aquesta opció va sorgir a escala mundial l'any 1973 gràcies al científic Jack Nilles amb el seu lema "llevar el trabajo al trabajador y no el trabajador al trabajo"

Un món amb una major participació de la dona en el mercat laboral, en el qual tots els membres de la llar havien de compaginar el treball amb les tasques domèstiques i la cura dels menors, el teletreball es va assenyalar com una eina per a abordar problemes relacionats amb la conciliació laboral o la baixa natalitat.

Va ser aquí, en plena crisi del petroli, el moment en que gràcies a les telecomunicacions es van poder reduir els desplaçaments dels treballadors fins al centre de treball, definint així el teletreball com "qualsevol forma de substitució de desplaçaments relacionats amb l'activitat laboral per tecnologies de la informació".²

A Espanya el teletreball va arribar l'any 2006, el Ministeri d'Administracions Públiques va posar en marxa el Pla Concilia, en el que s'estableixen mesures per regular el teletreball, pensat en el benestar laboral, personal i familiar dels treballadors³.

La Real Academia de la Lengua Española (RAE) defineix el teletreball de la següent forma: Trabajo que se realiza desde un lugar fuera de la empresa utilizando las redes de telecomunicación para cumplir con las cargas laborales asignadas.⁴

Una de les característiques bàsiques del teletreball consisteix en la flexibilitat organitzativa i la descentralització operativa, que són resultat de les innovacions tecnològiques típiques del teletreball⁵. Presumeix un nou model d'organització de la feina basat en l'autonomia i l'autoregulació, en relació amb la quantitat i distribució del temps de treball i de les tasques a desenvolupar i, com a conseqüència, una nova forma d'organització de l'empresa basada en la flexibilitat dels recursos i humans i tecnològics.

La implantació del teletreball té un impacte sobre pràcticament qualsevol aspecte social i econòmic en la societat. Les empreses s'han enfrontat a nombrosos reptes econòmics que han necessitat una ràpida adaptació a nous entorns laborals, on les noves formes de treball, la tecnologia i les habilitats digitals han sigut la clau de la supervivència.

El teletreball s'ha revelat com una peça fonamental de l'activitat econòmica, donada la situació que vivim. Algunes empreses han aconseguit implantar satisfactoriament sostenir la seva capacitat productiva de manera més sòlida. En altres casos, ha calgut invertir en capital digital (com infraestructures empresarials i dispositius mòbils per a la connexió), així com en capital humà (formació dels treballadors en l'ús de les eines digitals).

TELETREBALL EN POLITICA

Eines que han utilitzat

Davant d'aquesta pandèmia els polítics s'han hagut d'adaptar per poder donar resposta a la ciutadania. En un context de confinament i posteriorment de restriccions pel que fa a l'aforament dels espais públics, el teletreball s'ha convertit en una eina imprescindible per impedir l'aturament de molts sectors. Això en el món polític ha sigut imprescindible per poder donar solucions a la crisi sanitària que estem vivint. Gràcies a l'aparició d'Internet han aparegut milers d'aplicacions i programes que han facilitat tant la comunicació interpersonal com les formes de treballar. D'altra banda, les empreses han acudit a sistemes capaços d'assegurar la seva privacitat.

Durant aquest 2020, moltes són les aplicacions que s'han utilitzat per facilitar el teletreball en el món polític. Jitsi Meet ha estat una de les eines utilitzades per part del Govern Espanyol de cara als esdeveniments amb molta expectació, aquesta aplicació ha estat emprada en la gran majoria en les rodes de premsa de manera que els periodistes podien llençar preguntes a través d'una sessió de videoconferència⁶. A part d'aquesta eina, també s'ha utilitzat plataformes com Google Meet, Webex i Livestorm per les rodes de premsa i relació amb la premsa⁷.

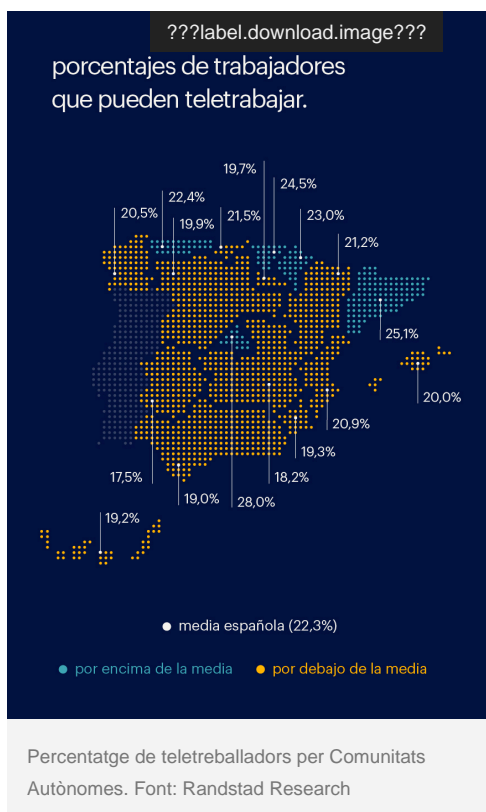
D'altra banda, Zoom s'ha posicionat com una de les preferides per comunicar-se no només pel sector educatiu sinó també pel polític⁸. Després de diverses polemiques sobre la seva seguretat, la plataforma ha esdevingut una eina imprescindible pel Govern Espanyol, ja que ha proporcionat serveis innovadors per la comunicació i la seguretat al nivell de l'entitat governamental⁹. Aquesta aplicació va augmentar en 2,22 milions d'usuaris en només dos mesos durant el 2020 davant els 1,99 milions que va aconseguir en tot el 2019.

Microsoft Teams és una de les altres eines més utilitzades pels polítics el 2020. Aquesta plataforma dona pas a una nova forma de comunicar i de treballar, ja que no només ha permès fer videotrucades sinó que també incorpora totes les capacitats del pack Office 365 que incorporen diferents eines de treball col·laboratives.

Son molts els polítics que han apostat per les diferents eines de comunicació per dur a terme reunions d'equip, com es el cas del president Pedro Sanchez que en mes d'una ocasió hem pogut veure'l reunit en videoconferència. En el següent vídeo (https://www.youtube.com/watch?v=KOeDdZEuzs0&ab_channel=EuropaPress [https://www.youtube.com/watch?v=KOeDdZEuzs0&ab_channel=EuropaPress]) el podem veure en una videotrucada amb el ministre de Sanitat Salvador Illa i l'epidemiòleg i director del Centre de Coordinació d'Alertes i Emergències Sanitàries del Ministeri de Sanitat d'Espanya, Fernando Simon.

Un dels exemples d'adaptació al teletreball davant una situació de pandèmia ha estat el Senat d'Espanya que davant la crisi de la COVID-19 va haver d'adaptar-se ràpidament a la situació i implementar el teletreball. Aquest procés els hi va portar un temps reduït en comparació amb el que els hauria costat en un context "normal". Manuel Pereira Gonzalez, cap de departament en el Gabinet del secretari general del Senat Espanyol, explica en el seu blog¹⁰ que, dies abans de la declaració de l'estat d'alarma (14 març de 2020), el Senat va començar a fer provatures dels sistemes de videoconferència. Aquesta previsió va ser un avantatge per a les reunions que van succeir en els dies de confinament. D'altra banda, alguns departaments ja havien teletreballat anteriorment i molts ja estaven acostumats a treballar en localitzacions diferents dels seus companys. Alguns, però, s'han hagut d'adaptar i buscar propies solucions. El Senat tenia implementats diversos sistemes que van facilitar el teletreball com per exemple un sistema capaç d'encendre els equips informàtics de manera remota, sense haver d'anar a cap oficina. Una altra de les eines que tenien implementades era el vot telemàtic, que només havia estat utilitzat en situacions especials. Totes aquestes mesures van fer que el Senat no atures la seva activitat, ja que, segons Pereira "la tecnologia no és més que una forma de ajudar a los demas".

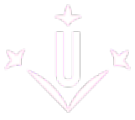

TELETREBALL EN L'ECONOMIA Teletreball Marc Europeu

L'Acord del marc europeu sobre el teletreball és el primer acord autònom negociat pels interlocutors socials europeus i és un punt de referència en les relacions laborals de la UE. Aquest Acord del marc Europeu sobre el Teletreball es va signar el 16 de juliol de 2002 a Brussel·les entre la Confederació Europea de Sindicats (CES), la Unió de Confederacions de la Indústria i d'Empresaris d'Europa (UNICE) / la Unió Europea de l'Artesania i de la petita i mitjana empresa (UNICE/UEAPME) i el Centre Europeu de la Empresa Pública (CEEP).

El seu objectiu és promoure el desenvolupament d'aquesta nova forma de treball, salvaguardant la protecció dels treballadors i els interessos dels ocupadors. En l'acord es ressalten diversos àmbits clau en els quals cal tenir en compte les peculiaritats del teletreball: Les condicions de treball, la protecció de dades, l'àmbit de la vida privada del teletreballador, els equips tècnics per a l'activitat, la salut i seguretat, l'organització del treball, la formació dels teletreballadors i els seus drets col·lectius.

L'aplicació a través de la legislació nacional va ser duta a terme per un grup d'onze estats membres: Lituània, Eslovàquia, Eslovènia, Hongria, Polònia, Portugal, República Txeca, Malta i més recentment s'hi van afegir a aquests països també Romania, França i Espanya.

Teletreball a Espanya

El mes de març passat, durant la pandèmia, Espanya va emetre el Reial decret llei 8/2020, unes mesures per a fer front la crisi de la Covid-19 tant en l'àmbit econòmic com social. D'una manera més recent, a finals de Setembre, el govern Espanyol va acordar amb les administracions públiques i els sindicats la regulació del teletreball, on des de el palau de la Moncloa es defensava l'acord [<https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/territorial/paginas/2020/210920-teletrabajo.aspx>] de la següent manera:

“Las principales ventajas que aporta esta nueva regulación, tanto para la sociedad como para las administraciones públicas son, según el acuerdo firmado, el fomento de las nuevas tecnologías y el desarrollo de la Administración digital, la reducción en desplazamientos, la sostenibilidad ambiental, en línea con los ODS 2030, o la mejora de la conciliación del desarrollo profesional con la vida personal y familiar.”¹¹

L'augment més gran del teletreball es va produir als països més afectats pel virus i en aquells en els quals el teletreball ja estava ben establert abans de la pandèmia. Encara que ja s'havia produït un augment gradual del nombre de teletreballadors a temps parcial o a temps complet al llarg dels anys, la pandèmia de Covid-19 ha accelerat l'adopció del teletreball per part dels ocupadors, provocant que països com Espanya elevi la seva taxa de teletreballadors durant aquest 2020.

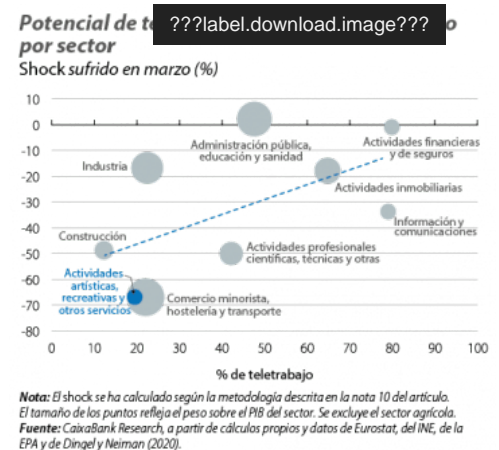
Per a fer-nos una idea numèrica del que suposa aquest canvi, l'índex de teletreballadors anteriors a la pandèmia se situava al voltant d'un 6%. Segons Randstad, empresa consultora de recursos humans, aquest percentatge ha augmentat fins al 16% arribant a superar la mitja de la Unió Europea (UE), un 15%. També, segons Randstad, el treball remot ha sigut aquest any superior entre les dones respecte als homes i destaca que els menors de 25 anys són el segment que menys està podent treballar en remot.

Quant a les comunitats autònomes, Madrid i Catalunya són les que lideren la classificació del teletreball. A Madrid s'acullen a aquesta modalitat el 28,0% dels assalariats. Mentre que a Catalunya ho fa el 25,1%. Els segueixen el País Basc amb 24,5% i Navarra amb 23,0%. En l'altre extrem s'hi destaca Extremadura (17,5%) i les Illes Canàries (19,2%).

La quantitat de persones que treballen des de casa (3 milions de persones) s'ha triplicat respecte la xifra registrada en 2019 quan només ho feien 915.800 persones.¹²

Pero, és suficient aquest creixement per a garantir el teletreball com a solució per salvaguardar l'economia? Doncs be, tot i el cert creixement del treball telemàtic arran la pandèmia, no tots els ciutadans tenen un ofici apte per implantar aquest sistema. Segons el Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) un 40 % dels espanyols no pot teletreballar, sobretot aquelles persones que viuen del món de l'hosteleria o treballen en el sector primari.

Possiblement, la necessitat d'afrontar l'aturada econòmica que ha suposat la irrupció de la COVID-19 ha portat a molts sectors de l'economia a descobrir una major capacitat per a teletreballar de la qual estimaven fa tan sols uns mesos a mesura que creixia la incapacitat per a dur a terme una sèrie d'oficis de manera física.

Potencial del teletreball per sectors. Font: CaixaBank a partir d' Eurostat, de l' INE, de l'EPA i de Dingel i Neiman (2020).

Encara ara, després d'un confinament i amb les restriccions actuals, els gremis o grups de treball que estan sent més castigats són aquells que tenen una capacitat més reduïda per implementar el teletreball.

Com es veu en la gràfica, les activitats immobiliàries, les telecomunicacions o les activitats financeres i de segurs tenen un major potencial de teletreball i han aconseguit mantenir un major grau d'activitat, traduint-se així en un menor impacte econòmic patit durant la crisi de la Covid. En canvi, les activitats artístiques, recreatives i altres serveis; els comerços i la construcció, han sofert un potencial molt baix.

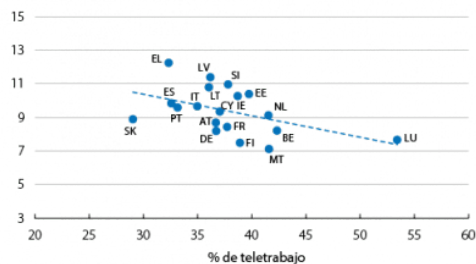
A nivell europeu les economies amb un major pes dels serveis d'elevat valor afegit com la informació i les comunicacions o els serveis financers presenten un major potencial de teletreball que els països on prevalen sectors com la construcció o el comerç detallista, en que és més difícil teletreballar per la mateixa naturalesa d'aquest tipus d'activitats econòmiques.

Per a exemplificar aquestes dades, els dos sectors amb major potencial per a la realització del teletreball (Activitats derivades de la comunicació i Activitats financeres) contribueixen gairebé el doble al PIB del Regne Unit (12%) que al PIB d'Espanya (6%), per tant això deixa al regne Unit en una posició avantatjosa en una recuperació econòmica futura.

Si analitzem aquest impacte i la diferència entre les previsions realitzades l'octubre de 2019 i abril de 2020 per al creixement del PIB de 2020, observem que els països amb una alta capacitat per al teletreball sembla que són els que es veuran menys afectats pel xoc del coronavirus.

Potencial de teletreball i previsió de la caiguda del PIB del FMI

Caída de la previsión de crecimiento del PIB 2020 entre octubre de 2019 y abril de 2020 (p. p.)

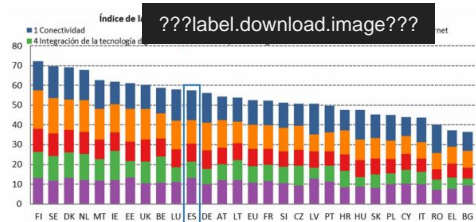

Fuente: CaixaBank Research, a partir de cálculos propios y datos de Eurostat, del FMI, de la EPA y de Dingel y Neiman (2020).

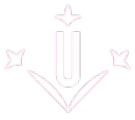
Potencial del teletreball i previsió de la caiguda del PIB. Font: CaixaBank, a partir de càlculs propis i dades d'Eurostat, del FMI, de l'EPA i de Dingel i Neiman (2020).

El que una cosa està clara és que Espanya necessita impulsar el teletreball, per a Valentin Bote, director del centre de Recerca Randstad, el treball telemàtic pot ser un factor diferencial: "Contar con medidas de teletrabajo y flexibilidad dada la situación que estamos viviendo en relación al covid-19 supondrá una ventaja competitiva y diferencial para hacer frente a esta crisis, en la que aquellas empresas que ya lo tuvieran implantado o hayan sido capaces de reaccionar a tiempo, verán minimizado el menoscabo económico"

Tot i que ja són més de 4 milions de persones que actualment estan utilitzant les noves tecnologies per treballar des de casa, un estudi¹³ de l'Índex d'Economia i Societat Digital (DESI) que elabora la Comissió Europea col·loca Espanya en l'onze lloc entre els països de la UE.

No obstant això, els resultats d'Espanya estan per sobre de la mitjana europea i inclús superen alguna de les potències econòmiques europees com França i Alemanya. Tot i que el creixement no ha estat dolent, encara hi ha certa reticència en l'estat espanyol a implementar el teletreball. Posats a imitar el desenvolupament i les polítiques d'alguns dels nostres països veïns, el model que segueixen els països nordics podria ser un bon mirall en el qual mirar-se.

Finalment, la pandèmia de la COVID-19 ha generat desafiaments únics per la continuïtat de les funcions del parlament. Ens ha enfrontat a una situació de crisi en tots els aspectes on el teletreball ha sigut una eina important per continuar el treball en moltes àrees. En l'àmbit de la política, certes mesures d'adaptació han permès a les i els parlamentaris que puguin complir les seves funcions de representació, legislació i control polític.

Les videoconferències s'han imposat com a substitut de les reunions presencials. Els presidents parlen entre si i amb els membres del seu govern a través d'una pantalla. I les rodes de premsa s'han adaptat també a la distància que imposa el confinament. "Alavez, se facilitan las convocatorias, a evitar los desplazamientos. Pero la comunicación en persona aporta matices que la comunicación virtual dificulta, además de la posibilidad de hacer un aparte con alguien, y eso hay que valorarlo, sobre todo en reuniones en las que se deciden asuntos importantes"¹⁴, comentava Pedro Sanchez en una reunió.

A més, l'expansió de l'COVID-19 ha provocat una crisi tant en l'àmbit de la salut com a nivell econòmic en la majoria dels països afectats per aquest virus. Actualment, Espanya se situa per sobre de la mitjana europea, però està molt lluny d'economies líders en teletreball a l'eurozona, com els països Baixos i Luxemburg. Cada cop va creixent més el nombre d'espanyols que desenvolupen la seva labor a distància i es creu que això serà per un gran temps, ja que serà molt difícil tornar a la normalitat que tenim abans, però amb els anys i el temps es ben segur que s'aconseguirà.

No s'ha de deixar de banda els restaurants, transports, centres comercials, hostaleria, turisme, entre d'altres, ja que en temps de coronavirus han presentat una certa crisi, ja que el teletreball no els permet obtenir els ingressos i desenvolupar les seves activitats com ho feien. Aquesta situació és preocupant a escala mundial, però també ha estat el motor per generar noves idees de negoci, especialment per internet.

Les actuacions de política econòmica de governs de diferents països del món en relació amb la construcció de la infraestructura és necessària per al desenvolupament de la societat de la informació, la regulació de les activitats relacionades amb la informació i la regulació específica del teletreball¹⁵. Amb això, es podria dir que la tecnologia s'està desenvolupant per acudir a l'auxili de l'economia global, donant-li un nou instrument de flexibilització.

REFERÈNCIES

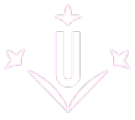
¹Es-us.noticias.yahoo.com. 2021. Yahoo Is Now A Part Of Verizon Media. [online] Disponible a: https://es-us.noticias.yahoo.com/coronavirus-funcionamiento-virtual-parlamentos-mundo-160300991.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQA-AAH5m2stFagipH1sa-TlGguObz6U5K7ueb8qdrUseiJfbTgHmM-1HAzE40OsG-gQ0NmfujyhKZwcyLDt46OJJ3jAYC7F0ajYCqDnMeEki2hwGRksZX6nxPlk1LIMoyFzPmclqBGSXuzSs035CvIPf8AlbDESEs-6p4OLzyUBuBdxY

²NILES, J.: The telecommunications-transportation tradeoff. Options for tomorrow and today, California: Jala International, 1973.

³Social.inap.es. 2021. Disponible a: <https://social.inap.es/sites/default/files/Libro%20MAP%20Teletreabajo.pdf>

⁴DRAE.: Real Academia de la lengua Española (RAE).

⁵SAN num. 42/2004, de 31 de mayo, La Ley 127840/2004.

- ⁶Castillo, T., 2021. Asi Es Jitsi Meet, La Aplicacion De Videollamadas DeCodigo Abierto Que Usa El Gobierno Para Preparar Las Ruedas De Prensa. [online] Genbeta.com. Disponible a: <https://www.genbeta.com/herramientas/asi-jitsi-meet-aplicacion-videollamadas-codigo-abierto-que-usa-gobierno-para-preparar-ruedas-prensa>
- ⁷https://www.elespanol.com/omicron/20200402/apps-podria-usar-moncloa-periodistas-preguntas-en-directo/479203270_0.html
- ⁸Castillo, T., 2021. Zoom No Solo Triunfa En Las Videollamadas De Trabajo O Con Amigos, Tambien Es La Aplicacion Favorita De Los Politicos. [online] Genbeta.com. Disponible a: <https://www.genbeta.com/herramientas/zoom-no-solo-triunfa-videollamadas-trabajo-amigos-tambien-aplicacion-favorita-politicos>
- ⁹Zoom Video. 2021. Videoconferencia, conferencia web, seminarios web, uso compartido de pantalla Disponible a: <https://zoom.us/es-es/government.html>
- ¹⁰Tecnologico, L., 2021. La Reaccion Del Senado Ante La Crisis COVID-19 Desde El Punto De Vista Tecnologico . [en linea] Manuelpereiragonzalez.blogspot.com. Disponible a: <http://manuelpereiragonzalez.blogspot.com/2020/03/la-reaccion-del-senado-ante-la-crisis.html?m=1> [<http://manuelpereiragonzalez.blogspot.com/2020/03/la-reaccion-del-senado-ante-la-crisis.html?m=1>]
- ¹¹Lamoncloa.gob.es. 2021. La Moncloa. 21/09/2020. El Gobierno De Espana Acuerda Con Las Administraciones Publicas Y Sindicatos La Regulacion Del Teletrabajo [Prensa / Actualidad / Politica Territorial Y Funcion Publica] . Disponible a: <https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/territorial/paginas/2020/210920-teletrabajo.aspx> [<https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/territorial/paginas/2020/210920-teletrabajo.aspx>]
- ¹²El Espanol. 2021. El Numero De Teletrabajadores Se Triplica En Un Ano Y Ya Suman Mas De 3 Millones . Disponible a: https://www.elespanol.com/invertia/economia/empleo/20200917/numero-teletrabajadores-triplica-an-o-suman-millones/521448230_0.html
- ¹³Eurofound. 2021. Trabajando durante COVID-19 . Disponible a: <https://www.eurofound.europa.eu/data/covid-19/working-teleworking> [<https://www.eurofound.europa.eu/data/covid-19/working-teleworking>]
- ¹⁴2021.La Videoconferencia Se Ha Impuesto En Reuniones Politicas Y Ruedas De Prensa .La Vanguardia. Disponible a: <https://www.lavanguardia.com/politica/20200323/4840557937/gobernar-desde-el-plasma.html>
- ¹⁵ore.ac.uk. 2021. Disponible a: <https://core.ac.uk/download/pdf/38812295.pdf>

8 de Gener del 2021

Álex Gargallo, Minerva Pacheco i Paula Pérez